

**PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA W BYDGOSZCZY

ul. Długa 47,85-034 Bydgoszcz
Tel. 52 345-56-44, Fax 52 345-56-17
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 5 czerwca 2017 r.

Znak: RBG-611-502/16/MB-Sz

DECYZJA NR RBG-3/2017

- I.** Na podstawie art. 23b ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229) w związku z art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

uznaje się postanowienia wzorców umów stosowane przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, o treści:

- 1.** *„Rodzice oświadczają, że zapoznali się z treścią Statutu i Regulaminów Szkoły, przyjmują je jako integralną część niniejszej umowy i zobowiązują się do ich przestrzegania.”* (Umowa o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowa o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowa o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ);
- 2.** *„Czesne na każdy kolejny rok szkolny ustala organ prowadzący Szkołę najpóźniej do dnia 5 czerwca roku szkolnego poprzedzającego nowy rok szkolny i pisemnie podaje do wiadomości Rodziców. Zmiana wysokości czesnego na kolejne lata obowiązywania umowy nie wymaga podpisywania aneksu przez strony.”* (§ 4 ust. 3: Umowy o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ);
- 3.** *„Rodzice w przypadku rezygnacji z nauki ich dziecka (Ucznia) w Szkole składają Dyrektorowi Szkoły pisemne oświadczenie o wypowiedzeniu niniejszej umowy co najmniej trzy miesiące przed planowanym terminem zakończenia uczęszczania Ucznia do Szkoły. Termin trzy miesięczny, w którym umowa niniejsza ulegnie rozwiązaniu upływa w ostatnim dniu miesiąca następującego po miesiącu w którym zostało złożone oświadczenie o wypowiedzeniu umowy.”*

„Rozwiązanie niniejszej umowy nie zwalnia Rodziców z obowiązku wniesienia opłat zaległych za okres obowiązywania umowy.” (§ 5 ust. 3 i ust. 4: Umowy o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ);

4. *„Organ prowadzący Szkołę może wypowiedzieć niniejszą umowę w czasie roku szkolnego wyłącznie z ważnych powodów ze skutkiem rozwiązującym na koniec roku szkolnego.” (§ 5 ust. 5: Umowy o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ)*

za niedozwolone postanowienia umowne, co stanowi naruszenie art. 23a ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, i zakazuje się ich wykorzystywania.

- II. Na podstawie art. 23c ust. 1 i ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229) w związku z art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, **po złożeniu przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy w toku postępowania zobowiązania do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zakończenia stosowania naruszeń o których mowa w pkt I sentencji niniejszej decyzji i usunięcia ich skutków polegających na:**

- a) zastąpieniu postanowienia wskazanego w pkt I.1 niniejszej decyzji postanowieniem o treści: *„Rodzice oświadczają, że zobowiązują się do przestrzegania statutu Szkoły. Szkoła umożliwi zapoznanie się ze Statutem podając go do wiadomości publicznej poprzez wywieszenie na stronie internetowej pod adresem www.isob.edu.pl oraz udostępniając go na żądanie Rodziców w sekretariacie Szkoły. Wyciąg ze statutu stanowi załącznik do niniejszej umowy”;*
- b) zastąpieniu postanowienia wskazanego w pkt I.2 niniejszej decyzji postanowieniem o treści: *„Wysokość czesnego wskazanego w punkcie poprzedzającym obejmuje cykl kształcenia, na który umowa została zawarta i nie ulega zmianie przez cały cykl kształcenia do jego zakończenia”;*
- c) usunięciu postanowień wzorców umów wskazanych w pkt I.3. i I.4 i dodaniu nowych postanowień umownych pod redakcją § 5 A ww. wzorców umów, o następującej treści:
1. *„Stronom przysługuje prawo wypowiedzenia umowy w trakcie roku szkolnego wyłącznie z ważnych powodów.”*
  2. *„Szkoła może wypowiedzieć umowę jeśli:*
    - A. *Nie uzyskała dotacji celowej Ministra Obrony Narodowej na realizację zadań związanych zapewnieniem kształcenia dzieci personelu NATO.*
    - B. *Organ prowadzący podmie decyzję o likwidacji Szkoły w trybie przewidzianym w art. 7d ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U, z 2016 r. poz. 1943 – t.j.)*

C. Nastąpiło opóźnienie w zapłacie czesnego za pełne dwa miesiące po wcześniejszym wezwaniu do zapłaty we wskazanym dodatkowym terminie”

3. *„Rodzice mogą wypowiedzieć umowę jeśli w szczególności:
A. Następuje zmiana miejsca zamieszkania Rodziców Ucznia w ten sposób, że nowe miejsce zamieszkania będzie znajdowało się poza obszarem Miasta Bydgoszczy.
B. Rodzicom upływa termin realizacji kontraktu w siłach zbrojnych NATO”*
  4. *„Wypowiedzenie wymaga formy pisemnej i jest skuteczne na koniec drugiego kolejnego miesiąca kalendarzowego po miesiącu złożenia wypowiedzenia. Do złożenia wypowiedzenia wystarczy w szczególności wysłanie go listem poleconym.”*
  5. *„Wypowiedzenie umowy na zasadach wskazanych w niniejszym paragrafie nie uchyla obowiązku Rodziców wniesienia opłat zaległych za okres obowiązywania umowy w tym w szczególności za okres wypowiedzenia.”*
  6. *„Bieg wypowiedzenia umowy liczy się począwszy od pierwszego dnia miesiąca następującego po tym, w którym zostało złożone wypowiedzenie”;*
- d) przedkładanie konsumentom (stronom umów wymienionych w pkt I niniejszej decyzji, w których znajdują się kwestionowane postanowienia umowne) osobiście (tj. w sekretariacie szkoły) lub w korespondencji za pośrednictwem operatora pocztowego aneksów z propozycją zmiany obowiązujących umów w sposób wskazany w punkcie II.a – II.c. niniejszej decyzji wraz z informacją, że zmiany w tych umowach wejdą w życie w dniu podpisania aneksu przez konsumenta, a w przypadku jego niepodpisania lub nieodesłania, postanowienia umowne, o których mowa w pkt I niniejszej decyzji, z uwagi na ich niedozwolony charakter nie obowiązują od momentu podpisania umowy o naukę;
- e) wprowadzenie do obrotu wzorca umowy po zmianach wskazanych w pkt II.a - II.c niniejszej decyzji i stosowanie go do nowo zawieranych umów z konsumentami;

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, obowiązek wykonania ww. zobowiązania w terminach:

- od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji w zakresie zobowiązania wskazanego w punkcie II.a – II.c oraz w punkcie II.e niniejszej decyzji;
- 2 miesiące od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji w zakresie zobowiązania wskazanego w punkcie II.d niniejszej decyzji.

III. Na podstawie art. 23c ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229) **Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nakłada na Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy obowiązek przekazania informacji o stopniu realizacji ww. zobowiązania i dowodów potwierdzających jego wykonanie, w szczególności:**

- przekazania w terminie 4 miesiące od daty uprawomocnienia się decyzji w zakresie zobowiązania wskazanego powyżej w punkcie II.d:
  - a) informacji na temat łącznej liczby konsumentów, do których wymagane było skierowanie aneksów,
  - b) przedłożenia dowodów nadania/doręczenia aneksów ww. konsumentom,

- c) wskazania liczby konsumentów, którzy je podpisali,
  - d) wskazania liczby konsumentów, którzy nie zgodzili się na nowe warunki,
  - e) wskazania liczby konsumentów, od których nie uzyskano odpowiedzi;
- przedstawienia w terminie 4 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji w zakresie ww. punktu II.e decyzji kopii pięciu pierwszych umów o naukę: w szkole podstawowej, gimnazjum oraz liceum, zawartych na rok szkolny 2017/2018.

IV. Na podstawie art. 77 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229) oraz w związku z art. 80 tej ustawy oraz stosowanie do art. 33 ust. 6 ww. ustawy, a także na podstawie art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 r., poz. 23) w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 r., poz. 184 ze zm.)

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

obciąża się **Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy kosztami** opisanego w punkcie I sentencji **postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone w kwocie 28 zł** (słownie: dwadzieścia osiem złotych) i zobowiązuje się **Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy** do ich zwrotu Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

UZASADNIENIE

W dniu 14 czerwca 2016 r., na skutek zawiadomienia Miejskiego Rzecznika Konsumentów w Bydgoszczy – postanowieniem Nr RBG-42/2016 – Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: **Prezes UOKiK, Prezes Urzędu** lub **organ ochrony konsumentów**) wszczął z urzędu postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy Zespół Szkół Ogólnokształcących Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego International School of Bydgoszcz, w skład którego wchodzi: Niepubliczna Szkoła Podstawowa International School of Bydgoszcz, Niepubliczne Gimnazjum International School of Bydgoszcz, Niepubliczne Liceum International School of Bydgoszcz, których organem prowadzącym jest Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy (dalej: **Uniwersytet, UKW** lub **przedsiębiorca**), dopuścił się naruszenia uzasadniającego wszczęcie postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone.

Miejski Rzecznik Konsumentów w Bydgoszczy zwrócił się w maju 2016 r. do Zespołu Szkół Ogólnokształcących Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego International School of Bydgoszcz wskazując, iż niektóre postanowienia wzorca umowy o naukę stosowanego przez Zespół mogą stanowić niedozwolone postanowienia umowne. UKW nie przyjął uwag Rzecznika i nie dokonał stosowanych zmian we wzorcu, jak i w obowiązujących umowach.

Prezes UOKiK ustalił, iż Uniwersytet stosuje od początku czerwca 2012 r. wzorce umów Umowa o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowa o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowa o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL

SCHOOL OF BYDGOSZCZ. Organ poddał analizie stosowane przez przedsiębiorcę wzorce umów o naukę, w wyniku powyższego zaszło podejrzenie, iż mogą one zawierać postanowienia niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jednolity: Dz.U. z 2016r., poz. 380 z późn. zm.; dalej: k.c.), cytowanych w sentencji niniejszej decyzji.

Mając na uwadze dokonane na etapie postępowania wyjaśniającego ustalenia, Prezes UOKiK postanowieniem Nr RBG-82/2016 z dnia 13 grudnia 2016 r. (dalej: Postanowienie) wszczął z urzędu postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone stosowanych przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy określonych w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

Przedsiębiorca w odpowiedzi na wezwanie do ustosunkowania się do zarzutów przedstawionych w Postanowieniu, wniósł o umożliwienie odbycia spotkania celem ustalenia kształtu zobowiązania, o jakim mowa w art. 23c ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W dniu 2 stycznia 2017 r. odbyło się spotkanie w siedzibie Delegatury UOKiK w Bydgoszczy. Pismem z dnia 18 stycznia br. Uniwersytet przedstawił zobowiązanie do zaniechania stosowania niedozwolonych klauzul umownych i usunięcia skutków ich stosowania oraz podtrzymał wolę ustalenia ostatecznego kształtu zobowiązania. Prezes UOKiK pismem z dnia 15 lutego 2017 r. zwrócił uwagę UKW na konieczność modyfikacji złożonego zobowiązania. Ostateczna treść zobowiązania została przedstawiona przez Uniwersytet w piśmie z dnia 2 marca 2017 r. oraz doprecyzowana w piśmie z dnia 30 maja 2017 r.

Wraz z pismem z dnia 24 kwietnia 2017 r. Uniwersytet przedstawił treść wzorców umownych z naniesionymi propozycjami zmian.

Prezes UOKiK zawiadomił UKW o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy (pismo z dnia 17 maja 2017 r.).

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Zespół Szkół Ogólnokształcących Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego International School of Bydgoszcz, w skład którego wchodzi: Niepubliczna Szkoła Podstawowa International School of Bydgoszcz, Niepubliczne Gimnazjum International School of Bydgoszcz, Niepubliczne Liceum International School of Bydgoszcz jest jednostką prowadzoną przez Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy. Uniwersytet m.in. podejmuje decyzje w zakresie finansowo-inwestycyjnym, zajmuje się organizacją zamówień publicznych, sprawami kadrowymi, obsługą prawną, w tym przygotował wzorce umów stosowane przez Zespół. Zespół nie posiada zdolności prawnej.

(dowód: Statut Niepublicznej Szkoły Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 59-77, Statut Niepublicznego Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 164-187, Statut Niepublicznego Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 236-244)

Umowy o naukę zawierane są przez rodziców uczniów z Uniwersytetem Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, jako organem prowadzącym szkoły wchodzące w skład zespołu. Ponadto w placówkach obowiązują statuty i regulaminy. Szkoły wpisane są przez Prezydenta Miasta Bydgoszczy do ewidencji szkół i placówek niepublicznych Miasta Bydgoszczy pod numerem 3042, 3043, 3044.

(dowód: wzorce umowne: Umowy o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 38-39, Umowa o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 40-41,

Umowa o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 42-43, Statut Niepublicznej Szkoły Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 59-77, Statut Niepublicznego Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 164-187, Statut Niepublicznego Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 236-244)

Uniwersytet stosuje od początku czerwca 2012 r. wzorce umów Umowa o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowa o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowa o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ. Wzorce umowne zawierają m.in. następujące postanowienia:

1. *„Rodzice oświadczają, że zapoznali się z treścią Statutu i Regulaminów Szkoły, przyjmują je jako integralną część niniejszej umowy i zobowiązują się do ich przestrzegania.”* (Umowa o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowa o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowa o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ);
2. *„Czesne na każdy kolejny rok szkolny ustala organ prowadzący Szkołę najpóźniej do dnia 5 czerwca roku szkolnego poprzedzającego nowy rok szkolny i pisemnie podaje do wiadomości Rodziców. Zmiana wysokości czesnego na kolejne lata obowiązywania umowy nie wymaga podpisywania aneksu przez strony.”* (§ 4 ust. 3 :Umowy o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ);
3. *„Rodzice w przypadku rezygnacji z nauki ich dziecka (Ucznia) w Szkole składają Dyrektorowi Szkoły pisemne oświadczenie o wypowiedzeniu niniejszej umowy co najmniej trzy miesiące przed planowanym terminem zakończenia uczęszczania Ucznia do Szkoły. Termin trzy miesięczny, w którym umowa niniejsza ulegnie rozwiązaniu upływa w ostatnim dniu miesiąca następującego po miesiącu w którym zostało złożone oświadczenie o wypowiedzeniu umowy.”*
„Rozwiązanie niniejszej umowy nie zwalnia Rodziców z obowiązku wniesienia opłat zaległych za okres obowiązywania umowy.” (§ 5 ust. 3 i ust. 4: Umowy o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ);
4. *„Organ prowadzący Szkołę może wypowiedzieć niniejszą umowę w czasie roku szkolnego wyłącznie z ważnych powodów ze skutkiem rozwiązującym na koniec roku szkolnego.”* (§ 5 ust. 5: Umowy o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, Umowy o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ).

(dowód: wzorce umowne: Umowy o naukę w Niepublicznej Szkole Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 38-39, Umowa o naukę

w Niepublicznym Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 40-41, Umowa o naukę w Niepublicznym Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 42-43)

Umowy o naukę zawierane są na czas trwania cyklu szkolenia, który w szkole podstawowej wynosi 6 lat, w gimnazjum 3 lata, w liceum 3 lata. Za naukę w ww. szkołach rodzice opłacają czesne. Majątek szkół stanowią fundusze składające się z: wpływów uzyskiwanych z opłat za naukę (czesnego) wnoszonych przez rodziców, dotacji wynikających z ustawy o systemie oświaty, dotacji od Ministra Obrony narodowej oraz darowizn.

(dowód: Statut Niepublicznej Szkoły Podstawowej INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 59-77, Statut Niepublicznego Gimnazjum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 164-187, Statut Niepublicznego Liceum INTERNATIONAL SCHOOL OF BYDGOSZCZ, karta: 236-244)

Statut danej szkoły i regulaminy pokazywane są rodzicom/opiekunom przed rozpoczęciem procedury kwalifikacyjnej dziecka, przed przystąpieniem do procesu zmierzającego do zawarcia umowy. Rodzicowi, który chce zapoznać się z regulacjami dotyczącymi funkcjonowania szkoły, wskazuje się, iż są one dostępne w formie elektronicznej, natomiast statut i inne dokumenty dostępne są na każde żądanie z głoszone dyrektorowi zespołu szkół w sekretariacie szkoły.

(dowód: pismo Zespołu Szkół Ogólnokształcących Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy z dnia 30 czerwca 2016 r., karta: 34-35)

Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy, Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Interes publiczny

Podstawą do rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz. U. z 2017 r., poz. 229, dalej: ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów) jest uprzednie zbadanie przez Prezesa UOKiK, czy w danej sprawie zagrożony został interes publiczny.

Stosownie do art. 1 ust. 1 ww. ustawy, ochrona interesów przedsiębiorców i konsumentów podejmowana przez Prezesa UOKiK jest prowadzona w interesie publicznym. Interes publiczny zostaje naruszony wówczas, gdy działania przedsiębiorcy godzą w interesy ogólnospołeczne i dotyczą szerokiego kręgu uczestników rynku, zaburzając jego prawidłowe funkcjonowanie. Ingerencja Prezesa UOKiK ma na celu ochronę interesów zbiorowości, a nie poszczególnych, indywidualnych uczestników rynku.

W opinii Prezesa UOKiK, rozpatrywana sprawa dotyczy interesu publicznego, wiąże się bowiem z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy mogli być narażeni na skutki stosowania we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny. Wskazane praktyki Uniwersytetu dotyczyły nieograniczonej liczby konsumentów, których nie sposób zindywidualizować, tj. nieoznaczonej grupy konsumentów, którzy chcieliby skorzystać z jego oferty edukacyjnej i zawrzeć stosowną umowę o naukę..

W niniejszym przypadku organ ochrony konsumentów analizując działalność uczelni publicznej w sektorze odpłatnych usług edukacyjnych realizowanych w szkole podstawowej, gimnazjum i liceum, miał na względzie ochronę szczególnej grupy konsumentów – dzieci korzystających z usług edukacyjnych.

W niniejszej sprawie uzasadnione zatem było podjęcie przez Prezesa Urzędu działań przewidzianych w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów.

Status przedsiębiorcy

Zgodnie z art. 4 pkt 1 lit. a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, przez przedsiębiorcę rozumie się osobę fizyczną, osobę prawną, a także jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej,

Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy jest publiczną uczelnią funkcjonującą na podstawie ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. Nr 164, poz. 1365, z późn. zm.) [dalej również: Prawo o szkolnictwie wyższym]. Uczelnia działa również w oparciu o Statut uchwalony przez Senat Uniwersytetu w dniu 30 maja 2006 r. (z późn. zm.). Uniwersytet w rozumieniu przepisów ustawy o z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity: Dz.U. z 2015 r. poz. 2156 ze zm., dalej: ustawa o systemie oświaty) jest organem prowadzącym Niepubliczną Szkołę Podstawową International School of Bydgoszcz, Niepubliczne Gimnazjum International School of Bydgoszcz, Niepubliczne Liceum International School of Bydgoszcz wchodzące w skład Zespołu Szkół Ogólnokształcących Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego International School of Bydgoszcz. UKW w ramach prowadzonej działalności zawiera z konsumentami umowy o świadczenie usług edukacyjnych. Rodzice uczniów wnoszą opłaty za naukę – czesne. Ponadto nauka w szkole dotowana jest m.in. z Ministerstwa Obrony Narodowej (z budżetu państwa).

Zgodnie z art. 83 a ustawy o systemie oświaty, prowadzenie szkoły lub placówki, zespołu przez osobę prawną niebędącą jednostką samorządu terytorialnego, nie jest działalnością gospodarczą. Zauważyć jednak należy, iż ww. przepis ma co do zasady znaczenie przede wszystkim dla spraw podatkowych uczelni, tak publicznych, jak i niepublicznych oraz administracyjnoprawnych, czyli związanych ze spełnieniem wymogów formalnych w zakresie obowiązku rejestracyjnego działalności gospodarczej. Przepis ten nie oznacza jednak, że uczelnie w zakresie wymienionej w nim działalności uczelni nie są przedsiębiorcami. Na podstawie wyłączenia zawartego w art. 83a ustawy o systemie oświaty nie można zatem przyjąć, iż uczelnie w zakresie wymienionej w tym przepisie działalności nie mogą być przedsiębiorcami w rozumieniu innych przepisów prawa, w niniejszym przypadku na gruncie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (patrz M. Pilich. Komentarz do art. 83a ustawy o systemie oświaty, System Informacji Prawnej Lex, por. A. Szymańska, Komentarz do art. 106 ustawy prawo o szkolnictwie wyższym. System Informacji Prawnej Lex oraz H. Izdebski i J. Zieliński. Komentarz do art. 106 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. System Informacji Lex).

W tym miejscu wskazać należy, iż w ww. art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów ustanowiono szeroką definicję przedsiębiorcy, uznając za przedsiębiorców również podmioty niebędące przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów innych ustaw (w szczególności ustawy o swobodzie działalności gospodarczej oraz kodeksu cywilnego). Takie unormowanie służyć ma jak najskuteczniejszej realizacji celów komentowanej ustawy i umożliwieniu stosowania jej mechanizmów do niemalże wszystkich podmiotów, których działalność ma lub może mieć wpływ na rynek i na funkcjonowanie mechanizmów konkurencji (patrz K. Kohutek [w:] K. Kohutek, M. Sieradzka, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2014, str. 106).

Rygorom przepisów ww. ustawy podlegają także równego rodzaju tzw. instytucje niedochodowe, których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku. Ponadto zauważyć należy, iż w obowiązujących w tej materii przepisów prawnych brak jest legalnej definicji „użyteczności publicznej”, o której mowa w art. 4 a) ww. ustawy. W orzecznictwie Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przyjmuje się, iż „użyteczność publiczną” należy utożsamiać z podjęciem „dóbr lub usług zbiorowych”. Ze względu na rolę społeczną jaka dobra takie i usługi odgrywają, gwarantem ich dostępności jest państwo, które świadczy je lub organizuje, stwarzając specyficzne warunki funkcjonowania ich dostawców m.in. poprzez udzielenie im wsparcia finansowego (por. M. Modzelewska-Wąchal, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Warszawa 2002, str. 32-33). W uchwale z dnia 12 marca 1997 r. (TK W 8/96), Trybunał Konstytucyjny stwierdził, iż zadania mające charakter użyteczności publicznej należy rozumieć możliwie najszerzej. Do zadań użyteczności publicznej Trybunał zaliczył między innymi rozwój nauki oraz zapewnienie oświaty. Z dotychczasowej praktyki orzeczniczej wynika zatem, że przedsiębiorcą w rozumieniu przepisu art. 4 pkt 1a) może być uczelnia, zarówno niepubliczna, jak i publiczna (por. wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2004 r., sygn. akt SK 22/04, uchwała SN z dnia 3 lipca 2003 r., sygn. akt. III CZP 38/03).

Mając na uwadze, iż UKW jest uczelnią publiczną świadczącą odpłatne usługi edukacyjne na rzecz konsumentów, należy stwierdzić, iż spełnia przesłanki przedsiębiorcy w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Ad I

Zakaz stosowania we wzorcach umów niedozwolonych postanowień umownych

Zgodnie z art. 23a ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zakazane jest stosowanie we wzorcach umów zawieranych z konsumentami niedozwolonych postanowień umownych, o których mowa w art. 385¹ § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny.

Źródłem polskiej regulacji dotyczącej nieuczciwych postanowień umownych jest Dyrektywa Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dziennik Urzędowy L 095, 21/04/1993 P. 0029 – 0034; **dalej: dyrektywa 93/13**), zgodnie z której treścią *warunki umowy, które nie były indywidualnie negocjowane, mogą być uznane za nieuczciwe, jeśli stoją w sprzeczności z wymogami dobrej wiary, powodują znaczącą nierównowagę wynikających z umowy, praw i obowiązków stron ze szkodą dla konsumenta* (art. 3 ust. 1).

Zgodnie zaś z powoływanym w art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów przepisem art. 385¹ § 1. k.c. *postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób **sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy** (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.*

Głównymi zatem przesłankami uznania danego postanowienia umowy za niedozwolone jest stwierdzenie, iż postanowienie to kształtuje prawa i obowiązki konsumenta, po pierwsze, w sposób **sprzeczny z dobrymi obyczajami**, pod drugie zaś **rażąco naruszając jego interesy**. Ponadto postanowienia te by mogły być uznane za niedozwolone **nie mogą określać głównych**

świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia, chyba jeżeli zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny i nie zostały z konsumentem uzgodnione indywidualnie.

Dla stwierdzenia danego postanowienia umowy jako niedozwolonego przesłanka sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta muszą zachodzić równocześnie. Z reguły rażące naruszenie interesu konsumenta jest naruszeniem dobrych obyczajów, ale nie zawsze zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco narusza ten interes (por. wyrok SN z 13 października 2010 r., I CSK 694/09).

Kompetencja do uznania danego postanowienia za abuzywne należy do Prezesa UOKiK na podstawie art. 23b ust 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z tym przepisem *Prezes Urzędu wydaje decyzję o uznaniu postanowienia wzorca umowy za niedozwolone i zakazującą jego wykorzystywania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 23a. W decyzji Prezes Urzędu przytacza treść postanowienia wzorca umowy uznanego za niedozwolone.* Decyzja ta po uprawomocnieniu, zgodnie z art. 23d ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, ma skutek wobec przedsiębiorcy, co do którego stwierdzono stosowanie niedozwolonego postanowienia umownego oraz wobec wszystkich konsumentów, którzy zawarli z nim umowę na podstawie wzorca wskazanego w decyzji.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

Klauzula generalna dobrych obyczajów stanowi odesłanie do ocen uzasadniających reguły moralne opierające się na wartościach powszechnie akceptowanych w Polsce. Dobre obyczaje pojmowane są również jako reguły postępowania zgodne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie normami i zasadami postępowania. Kryteriami decydującymi o sprzeczności z dobrymi obyczajami są wymóg nieusprawiedliwionego pokrzywdzenia i działanie wbrew dobrej wierze i uczciwości. Przyjmuje się, iż nieusprawiedliwione pokrzywdzenie zachodzi wówczas, gdy stosując ogólne warunki umów lub wzorce, próbuje się chronić własne interesy kosztem partnera, bez dostatecznego brania pod uwagę jego interesów i bez przyznania mu wyrównania z tego tytułu.

Poprzez dobre obyczaje rozumiemy pewien powtarzalny wzorzec zachowań, który jest aprobowany przez daną społeczność lub grupę. Są to pozaprawne normy postępowania, którymi przedsiębiorcy winni się kierować. Ich treści nie da się określić w sposób wyczerpujący, ponieważ kształtowane są przez ludzkie postawy uwarunkowane zarówno przyjmowanymi wartościami moralnymi, jak i celami ekonomicznymi i związanymi z tym praktykami życia gospodarczego. Wszystkie one podlegają zmianom w ślad za zmieniającymi się ideologiami politycznymi i społeczno-gospodarczymi oraz przewartościowaniami moralnymi. W szczególności zaś, dobre obyczaje to normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi ekonomicznej.

Pomocne przy ocenie abuzywnego charakteru postanowienia wzorca umowy może być dokonanie testu weryfikacji „przyzwoitości” danej klauzuli. Należy w związku z tym zbadać, czy oceniane postanowienie wzorca umowy jest sprzeczne z ogólnym wzorcem zachowań przedsiębiorców wobec konsumentów. Wymaga to ustalenia, jak wyglądałyby prawa lub obowiązki konsumenta w braku takiej klauzuli lub przy zastosowaniu istniejących przepisów o charakterze dyspozytywnym. Jeżeli konsument byłby – na podstawie ogólnych przepisów – w lepszej sytuacji, gdyby konkretnego postanowienia wzorca nie było, należy przyjąć, że może ono mieć charakter abuzywny (por. wyrok SN z 19 marca 2007 r., III SK 21/06).

Dobre obyczaje pozostają klauzulą generalną, która podlega konkretyzacji na okoliczność danego stanu faktycznego. Zgodnie z poglądem doktryny, sprzeczne z dobrymi obyczajami są działania, które zmierzają do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u klienta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności (...) czyli takie działanie, które potocznie określone jest jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (vide K. Pietrzykowski (red.), *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2002 r., str. 804). W stosunkach z konsumentami „dobry obyczaj” powinien wyrażać się we właściwym informowaniu o przysługujących uprawnieniach, niewykorzystywaniu pozycji profesjonalisty i rzetelnym traktowaniu partnerów umów. W takich stosunkach szczególne znaczenie mają te oceny zachowań podmiotów w świetle dobrych obyczajów, które odwołują się do takich wartości jak: szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerłość, zaufanie, lojalność, rzetelność i fachowość.

Rażące naruszenie interesów konsumenta

Daną klauzulę będzie można uznać za abuzywną, kiedy umowne ukształtowanie praw i obowiązków konsumenta rażąco narusza jego interesy. Generalnie można przyjąć, iż chodzi tu o sytuacje, w których w sposób rażąco naruszona została równowaga interesów stron umowy i to przez to, iż jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę, układając ogólne warunki lub wzorce umowne. Pojęcie „interesów” konsumenta należy interpretować szeroko, nie tylko jako niekorzystne ukształtowanie jego sytuacji ekonomicznej. Należy tu uwzględnić także takie aspekty, jak niedogodności organizacyjne, stratę czasu, dezorganizację, wprowadzenie w błąd, nierzetelne traktowanie, czy naruszenie prywatności konsumenta (por. wyrok SN z 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03).

Interpretacji, kiedy mamy do czynienia z rażącym naruszeniem interesów konsumenta, a kiedy tylko ze zwykłym nie można sprowadzać do kategorii czysto ekonomicznej, gdyż nie chodzi tu o kryteria rachunkowe, a więc porównanie pieniężnej wartości świadczeń. Określenie „rażąco” należy odnieść do znacznego odbiegania przyjętego uregulowania od zasad uczciwego (słusznego) wyważenia praw i obowiązków. Za tego typu zasady konstruujące modelowe (optymalne) ukształtowanie praw i obowiązków umownych stron traktowane są przepisy ustawowe o charakterze dyspozytywnym. Stąd też nie jest możliwe ustalenie pewnych ogólnych kryteriów, których spełnienie w każdej sytuacji automatycznie prowadzi do uznania, że interesy danego konsumenta zostały rażąco naruszone. Oznacza to, że ocena, czy postanowienia zawartej umowy rażąco naruszają interesy konsumenta, powinna być dokonywana *in concreto*, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danego przypadku. W tym zakresie zasadne jest ponadto sięgnięcie do dyrektywy 93/13, która stanowi, że daną klauzulę należy uznawać za niedozwoloną, gdy naruszając zasadę wzajemnego zaufania, powoduje znaczącą (istotną) i nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta (art. 3 ust. 1). W związku z tym pojęcie „rażącego naruszenia interesów konsumenta” można utożsamiać z istotną i nieusprawiedliwioną dysproporcją praw i obowiązków na jego niekorzyść. Ponadto, przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy grożących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renoma firmy), bądź to z konsumentami (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres grożących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności (por. wyrok SA z 13 marca 2014 r., VI ACa 1733/13 i wyrok SOKiK z 26 maja 2015 r., XVII AmC 2615/14).

W dotychczasowym orzecznictwie dotyczącym uznawania postanowień umowy za niedozwolone kluczowym orzeczeniem, powoływanym w uzasadnieniach wielu późniejszych wyroków, jest wyrok SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04.

Sąd Najwyższy dokonał w nim wykładni art. 385¹ k.c. wskazując, iż rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza **nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym**, natomiast działanie wbrew dobremu obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w **tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku**. Obie, wskazane w tym przepisie, formuły prawne służą do oceny tego, czy standardowe klauzule umowne zawarte we wzorcu umownym przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej twórcy wzorca w zakresie kształtowania praw i obowiązków konsumenta. W ujęciu proponowanym przez Sąd Najwyższy, wyznacznikiem dobrych obyczajów jest interes konsumenta w stosunku umownym z przedsiębiorcą. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są postanowienia umowne godzące w równowagę kontraktową stron, nierówno rozkładające prawa i obowiązki stron, przy czym ta nierówność ma dotyczyć praw i obowiązków teoretycznie słabszej strony, czyli konsumenta.

Należy zgodzić się z opinią Sądu Apelacyjnego w Warszawie (sygn. akt VI ACa 1505/05), że naruszenie interesów konsumenta, aby było rażące, musi być doniosłe czy też znaczące. Przy określaniu stopnia naruszenia interesów konsumenta należy stosować nie tylko kryteria obiektywne (np. wielkość poniesionych czy grożących strat), lecz również względy subiektywne związane bądź to z przedsiębiorcą (np. renomowana firma), bądź to z konsumentem, do którego kierowany jest wzorzec umowy (np. seniorzy, dzieci). Konieczne jest zbadanie, jaki jest zakres grożących potencjalnemu konsumentowi strat lub niedogodności.

Postanowienia określające główne świadczenia stron

Przez pojęcie „głównych świadczeń stron” należy zasadniczo rozumieć elementy przedmiotowo istotne (*essentialia negotii*) umowy, które przyjmowane są przez strony na zasadzie wyraźnego, a nie domniemanego konsensusu, co wskazuje na indywidualne uzgodnienie treści tych postanowień. Nie ulega wątpliwości, że w praktyce są to postanowienia określające cenę oraz przedmiot świadczeń stron umowy. Za postanowienia określające świadczenia główne stron nie są natomiast uznawane postanowienia dotyczące świadczeń ubocznych, np. odsetki za opóźnienie, lub klauzule, które wywierają wpływ na wysokość świadczenia głównego, np. klauzule waloryzacyjne (por. wyrok SOKiK z 1 marca 2007 r., XVII AmC 12/06, LEX nr 311031).

Jak podkreśla się w orzecznictwie SN, pojęcie głównych świadczeń stron należy interpretować raczej wąsko, w nawiązaniu do elementów przedmiotowo istotnych umowy. Ustawodawca posłużył się bowiem terminem „postanowienia określające główne świadczenia stron”, a nie zwrotem „dotyczące” takiego świadczenia, który ma szerszy zakres (por. wyrok SN z 8 czerwca 2004 r., I CK 635/03, LEX nr 846537). Z drugiej jednak strony należy odnotować pogląd, iż dla określenia pojęcia głównego świadczenia stron nie ma przesądającego znaczenia to, czy dane świadczenie należy do *essentialia negotii*. Z tej przyczyny zasięg tego pojęcia musi być zawsze ustalany *ad casum* z uwzględnieniem wszystkich postanowień oraz charakteru i celu zawieranej umowy (wyrok SN z 8 listopada 2012 r., I CSK 49/12).

W niniejszej sprawie głównym świadczeniem UKW jest usługa edukacyjna – nauczanie dzieci w szkole podstawowej, gimnazjum lub liceum. Zaś głównym świadczeniem rodzica/opiekuna prawnego dziecka jest zapłata czesnego.

Przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia

W przypadku postępowania w sprawie uznania postanowienia za niedozwolone przesłanka braku indywidualnego uzgodnienia nie ma znaczenia wobec abstrakcyjnego charakteru kontroli postanowienia wzorca umowy. Prezes UOKiK nie bada w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy UKW, a potencjalnym konsumentem. Nie ma zatem znaczenia, czy jakaś konkretna umowa była między stronami negocjowana ani nawet czy wzorzec był, czy też nie był, zastosowany przy zawieraniu jakiegokolwiek konkretnej umowy. Kontrola ta ma bowiem charakter oceny *ex ante* i obejmuje wzorzec, nie zaś konkretną umowę. Istotny jest zatem fakt, że Uniwersytet wprowadził oceniany wzorzec do obrotu poprzez wystąpienie z ofertą zawarcia umowy z wykorzystaniem go.

Klauzule szare

Katalog przykładowych klauzul abuzywnych określony w art. 385³ k.c. zawiera najbardziej typowe i znane z praktyki obrotu postanowienia naruszające równowagę kontraktową stron. Samo jednak zamieszczenie klauzuli wśród postanowień wymienionych w omawianym katalogu nie powinno przesądzać automatycznie o jej niedozwolonym charakterze. Nie jest bowiem wykluczone, iż konkretna klauzula, mimo iż objęta listą, nie ma niedozwolonego charakteru. W konkretnym przypadku może się okazać, iż nie prowadzi ona do rażącego naruszenia interesów konsumentów. Dlatego też katalog klauzul zawarty w art. 385³ k.c. należy traktować jako listę tzw. klauzul szarych.

Jak wynika z orzecznictwa SN, postanowienie umowne, które zostało umieszczone w przykładowym katalogu nieuczciwych postanowień umownych nie jest *per se* nieuczciwym postanowieniem umownym. Treść tego katalogu nie przesądza statusu danego postanowienia jako niedozwolonego postanowienia umownego (postanowienia wzorca umowy). Wykaz ten należy kwalifikować jako swoistą wskazówkę co do rodzaju postanowień, które mogą budzić zastrzeżenia z punktu widzenia ich zgodności z interesami i uprawnieniami konsumentów (wyrok SN z 11 października 2007 r., III SK 19/07, LEX nr 496411).

Ocena postanowień umowy stosowanych przez przedsiębiorcę

Ad I.1.

„Rodzice oświadczają, że zapoznali się z treścią Statutu i Regulaminów Szkoły, przyjmują je jako integralną część niniejszej umowy i zobowiązują się do ich przestrzegania.”

W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie wzorców umów stosowanych przez Uniwersytet, zgodnie z którymi statuty i regulaminy szkoły, które nie zostały załączone do umowy i których treść może być dla konsumenta nieznana, stanowią integralną jej część, może być sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów.

Główne świadczenia stron

Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za dobry obyczaj należy uznać:

- zasadę jasnego i precyzyjnego przedstawienia warunków umowy,
- zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta,
- zasady dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy.

Zgodnie z art. 384 § 1 k.c. ustalony przez jedną ze stron wzorzec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy. Przepis ten nakłada na przedsiębiorcę obowiązek doręczenia konsumentom wszystkich dokumentów, które będą kształtować dany stosunek prawny. Przesłanki w nim określone zostają spełnione, jeżeli przedsiębiorca rzeczywiście doręczy konsumentom wszystkie wzorce umowne. Klauzula, w której konsument potwierdza wręczenie mu wzorca umowy (tzw. klauzula fikcji), służy wywołaniu odpowiedniego stanu świadomości u konsumenta, który w większości przypadków zrezygnuje z próby kwestionowania wzorca umowy, skoro sam podpisał, że się na niego „zgodził” – w omawianym przypadku przyjął do wiadomości i zobowiązał się do jego przestrzegania.¹

Zamieszczanie przez Uniwersytet we wzorcach umownych ww. postanowienia, które stanowi jeden z kilku/kilkunastu zapisów zawartych w danej umowie, powoduje to, że konsument zawierając określoną umowę, godzi się automatycznie również na klauzule kwestionowane w niniejszym punkcie. Nie ma możliwości wyrażenia sprzeciwu w przypadku niedoręczenia tych dokumentów przez przedsiębiorcę przed zawarciem umowy, a więc stan faktyczny w konkretnej sprawie nie musi odpowiadać temu, co zostało wskazane w postanowieniu. Konsument powinien posiadać możliwość zweryfikowania dokumentów, które otrzymuje od przedsiębiorcy i złożyć takie oświadczenie w tej kwestii, które odpowiada stanowi faktycznemu.

Akceptując przedmiotowe postanowienie, to na konsumenta zostaje przerzucony ciężar wykazania, że nie otrzymał określonych wzorców, co w praktyce może okazać się niemożliwe. Wskazać należy, iż to przedsiębiorca powinien być zobligowany do wykazania, iż faktycznie doręczył konsumentom wszystkie wzorce przed zawarciem umowy. Nie może to się jednak odbywać na podstawie narzuconego przez przedsiębiorcę we wzorcu postanowienia umownego, jak to ma miejsce w kwestionowanej w niniejszym postępowaniu klauzuli.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na przerzuceniu na konsumentów obowiązku przeprowadzenia dowodu w zakresie niedoręczenia przed zawarciem umowy przez UKW wszystkich wzorców umownych dotyczących zawieranego stosunku prawnego.

Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c.

---

¹ Patrz U. Krzezińska, F. Zoll, O znaczeniu prawnym klauzul wzorca umownego „zapoznałem się i zgodziłem na włączenie ogólnych warunków umów do umowy”, czyli o tzw. klauzulach fikcji, Lex.

Ad I.2.

„Czesne na każdy kolejny rok szkolny ustala organ prowadzący Szkołę najpóźniej do dnia 5 czerwca roku szkolnego poprzedzającego nowy rok szkolny i pisemnie podaje do wiadomości Rodziców. Zmiana wysokości czesnego na kolejne lata obowiązywania umowy nie wymaga podpisywania aneksu przez strony.”

W ocenie Prezesa Urzędu, analiza postanowienia wzorca umowy stosowanego przez UKW, zgodnie z którym Uniwersytet posiada prawo do zmiany umowy zawartej na czas określony w zakresie istotnego elementu umowy, prowadzi do wniosku, że postanowienie to może być sprzeczne z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy konsumentów. Zastrzeżenia Prezesa UOKiK budzi również zapis dotyczący pisemnego informowania rodziców o zmianach czesnego. Taka konstrukcja postanowienia nie gwarantuje, iż ww. informacja dotrze do konsumenta w taki sposób, żeby faktycznie mógł się z nią zapoznać.

Główne świadczenia stron

Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie, gdyż nie określa ono samej ceny za usługę, ale przesłanki zmiany ceny i samego uznania, co nie jest zmianą umowy. Wobec powyższego, w ocenie Prezesa UOKiK, powyższy zapis nie dotyczy głównych świadczeń stron.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za dobry obyczaj należy uznać:

- zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta,
- zasadę *pacta sunt servanda* oraz
- zasady dobrej wiary i uczciwości w wykonaniu zobowiązania.

Zasady te przejawiają się w prawie konsumenta do związania łączącym strony terminowym stosunkiem prawnym przez cały okres, na jaki strony się umówiły i w kształcie uzgodnionym przy zawieraniu umowy, a także w prawie do otrzymywania od przedsiębiorcy rzetelnych informacji dotyczących praw i obowiązków stron umowy.

W odniesieniu do wzorców umów dotyczących świadczenia usług edukacyjnych przez UKW na rzecz konsumentów sprzeczność z dobrymi obyczajami klauzuli stosowanej przez Uniwersytet, zgodnie z którą zmiana w zakresie wysokości czesnego nie stanowi zmiany umowy, polega na przyjęciu przez UKW możliwości dowolnej zmiany treści umowy objętej konsensem stron w momencie jej zawarcia. Przyjęcie dowolności wprowadzania zmian w zakresie czesnego umożliwia Uniwersytetowi dokonywanie jednostronnych zmian warunków umowy w zakresie przedmiotowo istotnych elementów umowy.

Kwestionowany zapis umożliwia UKW dokonywanie jednostronnej zmiany czesnego w sposób całkowicie swobodny i dowolny (jedynie przy spełnieniu jednego warunku - ustalenie czesnego do dnia 5 czerwca roku szkolnego poprzedzającego nowy rok szkolny).

W ocenie Prezesa UOKiK umowy zawarte na czas oznaczony nie powinny w ogóle podlegać jednostronnym zmianom w zakresie istotnych elementów umowy, do których należy

zaliczyć w okolicznościach niniejszej sprawy czesne. Jeżeli jednak umowa miałaby charakter długoterminowy, to możliwa byłaby zmiana ww. istotnych elementów umowy wyłącznie w oparciu o odpowiednią klauzulę waloryzacyjną. Taka klauzula musiałaby określać obiektywnie uzasadnione sytuacje (np. zmiana poziomu inflacji o X pp.), przy zaistnieniu których następowalaby zmiana ceny – zarówno w zakresie jej podwyższenia, jak i obniżenia.

Podsumowując, kwestionowana klauzula umożliwia Uniwersytetowi nierespektowanie zasady niezmienności umowy zawartej na czas określony w zakresie istotnych jej elementów, co należy oceniać jako zachowanie sprzeczne z dobrymi obyczajami. Przedmiotowe postanowienie narusza dobre obyczaje, gdyż zmiany wprowadzane do umów zawartych na czas oznaczony (na czas trwania cyklu szkolenia), w wyniku ukształtowania stosunku prawnego z konsumentem w sposób kwestionowany przez Prezesa Urzędu uzależnione są wyłącznie od woli silniejszej strony stosunku prawnego (przedsiębiorcy), bez możliwości podjęcia przez słabszą stronę stosunku prawnego (konsumenta) jakichkolwiek działań w celu obrony swojego prawa do realizacji ustalonych warunków umowy, które zostały przez strony umowy zaakceptowane i które powinny obowiązywać do końca ustalonego czasu trwania umowy.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

Rodzic w momencie podejmowania decyzji o podpisaniu umowy o naukę wie, ile wynosi czesne za naukę dziecka. Umowy zawierane są z Uniwersytetem na cykle szkolenia, które trwają: w szkole podstawowej 6 lat, w gimnazjum 3 lata, w liceum 3 lata. Rodzicowi, który zapisuje dziecko do szkoły, niezależnie czy jest to szkoła płatna czy nieodpłatna, zależy, aby zapewnić dziecku stabilizację poprzez zapewnienie tego samego miejsca nauki i środowiska. W przypadku odpłatnego nauczania, rodzic musi dokonać kalkulacji, na co go stać w danym momencie, oraz w miarę możliwości dokonać oceny swojej kondycji finansowej na najbliższe lata tak, aby zagwarantować dziecku przejście pełnego cyklu szkolenia w danej placówce.

W przedmiotowym przypadku rażące naruszenie interesów konsumentów polega na:

- braku pewności co do kształtu stosunku prawnego wiążącego konsumenta (pozaekonomiczny aspekt naruszenia), z uwagi na dowolność i arbitralność decyzji Uniwersytetu pozostających poza kontrolą konsumenta;
- korzystaniu przez konsumenta z usługi edukacyjnej w innej wysokości niż uzgodniona przy zawieraniu umowy wskutek wprowadzonych przez UKW zmian, które z punktu widzenia konsumenta mogły być zmianami niepożądanymi lub nieadekwatnymi do poziomu świadczonych usług (aspekt ekonomiczny i pozaekonomiczny),
- zmuszaniu także do podjęcia decyzji o rozwiązaniu umowy w wyniku dokonania przez UKW jednostronnych zmian warunków umowy, co z kolei może wiązać się z koniecznością poniesienia konsekwencji finansowych (dokonanie pełnej opłaty za trzy miesiące wypowiedzenia) oraz koniecznością poszukiwania nowej szkoły dla dziecka (aspekt ekonomiczny i pozaekonomiczny).

Zasadniczo więc u podstaw tego naruszenia (ukształtowania umowy w sposób umożliwiający Uniwersytetowi dokonywanie jednostronnych zmian warunków w zakresie wysokości czesnego w całkowicie dowolny sposób) leży pozbawienie konsumenta możliwości kontynuowania umowy na dotychczasowych warunkach.

Ponadto omawiane postanowienie poprzez sformułowanie, iż o zmianie czesnego konsumenci informowani są na piśmie, nie gwarantuje, iż informacja ta faktycznie do nich dotrze i będą mieli możliwość wypowiedzenia się na temat zmiany wysokości opłat. Zgodnie bowiem z przepisem art. 61 k.c. oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią. Mając na względzie powyższe, UKW powinno szczegółowo wskazać procedurę informowania rodziców o powyższych zmianach. Zapis cytowanego wyżej postanowienia jest zbyt lakoniczny i pozwala przedsiębiorcy np. na wywieszenie informacji o zmianie czesnego w gablocie szkolnej, co nie gwarantuje konsumentom zapoznania się z nią.

Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385³ pkt 10 i 19 k.c.

Ad I.3.

„Rodzice w przypadku rezygnacji z nauki ich dziecka (Ucznia) w Szkole składają Dyrektorowi Szkoły pisemne oświadczenie o wypowiedzeniu niniejszej umowy co najmniej trzy miesiące przed planowanym terminem zakończenia uczęszczania Ucznia do Szkoły. Termin trzy miesięczny, w którym umowa niniejsza ulegnie rozwiązaniu upływa w ostatnim dniu miesiąca następującego po miesiącu w którym zostało złożone oświadczenie o wypowiedzeniu umowy.”
„Rozwiązanie niniejszej umowy nie zwalnia Rodziców z obowiązku wniesienia opłat zaległych za okres obowiązywania umowy.”

W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie wzorców umów stosowanych przez UKW, zgodnie z którym niezależnie od przyczyn wypowiedzenia przez konsumenta umowy o naukę konsument zobowiązany jest do uiszczania opłaty do końca obowiązywania umowy, może być sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco naruszając interesy konsumentów, gdyż wypowiedzenie umowy może nastąpić z przyczyn leżących po stronie przedsiębiorcy, a konsekwencje finansowe niewykonania umowy w omawianej sytuacji poniesie wyłącznie konsument.

Ponadto Prezes UOKiK zauważa, iż termin 3-miesięczny wypowiedzenia może być okresem zbyt długim i nieuzasadnionym. Ustalając okres wypowiedzenia należałoby wyważyć interes UKW oraz rodzica. Wypowiedzenie przy tak szczególnej usłudze jaką jest usługa edukacyjna zawarta na cykl szkolenia, jest zapewne czymś wyjątkowym i rodzic nie wypowiada umowy z przyczyn błahych. Mając na względzie, iż do Zespołu Szkół uczęszczają dzieci obcokrajowców, w tym pochodzących z rodzin personelu Centrum Sił Połączonych (JFTC) NATO, powodem wypowiedzenia może być zmiana miejsca zamieszkania związana ze skierowaniem przez pracodawcę w inne miejsce pełnienia służby. W takim przypadku okres 3 miesięcy wypowiedzenia jest terminem zbyt długim, nie znajdującym żadnego uzasadnienia, poza zabezpieczeniem interesu UKW.

Prezes UOKiK zauważa także, iż wskazany w cytowanym wyżej postanowieniu (zdanie ostatnie) sposób liczenia terminu upływu 3-miesięcznego okresu wypowiedzenia może wprowadzać konsumentów w błąd. Z jego treści wynika bowiem iż termin wypowiedzenia wynosi trzy miesiące jednak upływa on *„w ostatnim dniu miesiąca następującego po miesiącu w którym zostało złożone oświadczenie o wypowiedzeniu umowy.”*, co wskazywałoby na miesięczny okres wypowiedzenia

Główne świadczenia stron

Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie.

Sprzeczność z dobrymi obyczajami

W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za dobry obyczaj należy uznać:

- zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta,
- zasadę nie stwarzania sytuacji umożliwiających wykorzystywanie posiadanej profesjonalnej wiedzy przedsiębiorcy przeciwko konsumentom,
- zasadę przejrzystości działań przedsiębiorcy w stosunkach z konsumentami,
- zasady dobrej wiary i uczciwości w wykonaniu zobowiązania.

Stosowanie postanowień niezwalniających konsumenta z opłaty w przypadku rezygnacji z wykonania umowy pozostaje w sprzeczności z zasadą ekwiwalentności świadczeń, prowadząc do nierównomiernego rozłożenia praw i obowiązków stron umowy ze szkodą dla konsumenta. Należy zauważyć, iż rezygnacja konsumenta może wynikać np. z faktu, iż szkoła nie zapewnia takiego poziomu kształcenia, do jakiego się zobowiązała. Mogą zatem zajść takie przyczyny (ważne powody) leżące po stronie przedsiębiorcy, które spowodują, iż konsument zrezygnuje z korzystania z umownej usługi edukacyjnej.

W tym miejscu wskazać trzeba, iż kwestię rozliczeń stron umowy w przypadku wypowiedzenia zlecenia regulują przepisy art. 746 k.c., które znajdują zastosowanie poprzez art. 750 k.c.

Zgodnie z § 1 art. 746 k.c. „dający zlecenie może je wypowiedzieć w każdym czasie, powinien jednak zwrócić przyjmującemu zlecenie wydatki, które ten poczynił w celu należytego wykonania zlecenia; w razie odpłatnego zlecenia obowiązany jest uiścić przyjmującemu zlecenie część wynagrodzenia odpowiadającą jego dotychczasowym czynnościom, a jeżeli wypowiedzenie nastąpiło bez ważnego powodu, powinien także naprawić szkodę”.

W omawianym przypadku konsument powinien zapłacić część czesnego odpowiadające czynnościom podjętym przez UKW. Uniwersytet nie wskazał na możliwość wypowiedzenia umowy przez konsumenta z ważnych przyczyn, co jednak nie oznacza, iż konsument nie może z ważnych przyczyn wypowiedzieć umowy, jednakże każdorazowo, jeśli UKW będzie chciało powołać się na powyższy przepis, będzie musiało wykazać, iż w konkretnym przypadku nie nastąpiły ważne powody i należy się odszkodowanie.

W przypadku niniejszego postanowienia pożądaną sytuacją jest, by przedsiębiorca nie wykorzystywał swej uprzywilejowanej pozycji kontraktowej, będącej rezultatem stosowania przez niego jednostronnie ustalonego wzorca umowy. Tymczasem przedstawia konsumentom warunki umowy zawierające zapisy, kształtujące ich prawa i obowiązki w sposób mniej korzystny, niż wynika to z powszechnie obowiązujących przepisów prawa. Oczekiwany jest także, by przedsiębiorca nie przenosił na konsumenta ryzyka związanego z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą, tzn. nie obarczał konsumenta opłatami, których sposób wyliczenia, w kontekście niniejszej sprawy wiąże się z uprawnieniem przedsiębiorcy do wiążącej interpretacji umowy.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W niniejszym przypadku zastosowanie powinny mieć przepisy Kodeksu cywilnego odnoszące się do wypowiedzenia zlecenia i rozliczeń stron z tego tytułu. Jednakże przedsiębiorca wykorzystując swoją pozycję narzucił konsumentom niekorzystne dla nich rozwiązania. Taka przewaga po stronie UKW rażąco narusza interesy konsumenta, gdyż pozwala pobierać mu czesne w przypadku kiedy konsument rezygnuje z umowy z ważnych przyczyn, także takich które leżą po stronie przedsiębiorcy.

Konsekwencją powyższego jest uznanie, że zakwestionowana klauzula nie uwzględnia i nie zabezpiecza interesu konsumenta, jako słabszej strony umowy, co prowadzi do ukształtowania stosunku zobowiązaniowego w sposób nierównorzędny i rażąco dla niego niekorzystny. Przedmiotowy zapis, w ocenie Prezesa UOKiK, kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Ponadto kwestionowane postanowienie w sposób nieprecyzyjny i mogący wprowadzać konsumentów w błąd określa sposób liczenia biegu okresu wypowiedzenia.

Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385³ pkt 16 k.c.

Ad I.4.

„Organ prowadzący Szkołę może wypowiedzieć niniejszą umowę w czasie roku szkolnego wyłącznie z ważnych powodów ze skutkiem rozwiązującym na koniec roku szkolnego.”

W ocenie Prezesa Urzędu, postanowienie UKW, zgodnie z którym przedsiębiorca uprawniony zastrzega dla siebie możliwość wypowiedzenia umowy z ważnych przyczyn jednocześnie nie definiując ich, może być sprzeczne z dobrymi obyczajami rażąco naruszając interesy konsumentów.

Główne świadczenia stron

Analiza kwestionowanego postanowienia umownego wykazała, że nie dotyczy ono głównych świadczeń stron w umowie.

Naruszenie dobrych obyczajów

W przypadku powyżej cytowanej klauzuli za dobry obyczaj należy uznać:

- zasadę jasnego i precyzyjnego przedstawienia warunków umowy,
- zasadę lojalnego zachowania kontrahenta względem konsumenta,
- zasady dobrej wiary i uczciwości w konstruowaniu umowy.

Przedsiębiorca winien wskazać w umowie w sposób jasny i precyzyjny, co uznaje się za ważne powody. Jedynie przy takiej konstrukcji umowy, w sytuacji kiedy przedsiębiorca powoła się przy wypowiedzeniu umowy na ważne powody, konsument będzie mógł zweryfikować, czy faktycznie takie powody zaistniały. Natomiast jeżeli konsument na podstawie odpowiedniego zapisu umowy uzna, iż wypowiedzenie nastąpiło bez ważnych powodów, będzie mógł ubiegać się o odszkodowania od przedsiębiorcy.

W tym miejscu wskazać również należy, iż wymogiem minimalnym, który powinien zostać spełniony przez podmiot dokonujący wypowiedzenia umowy jest wprowadzenie takiej możliwości do wiążącej go umowy i jednocześnie określenie sytuacji, w których takie wypowiedzenie jest możliwe. Klauzule te powinny w sposób transparentny określać przesłanki i kryteria możliwych jednostronnych czynności prawnokształtujących w postaci wypowiedzenia umowy, tj. wskazywać stany faktyczne, w których może dojść do jednostronnego rozwiązania umowy. W omawianym przypadku przedsiębiorca powinien zatem określić stany faktyczne upoważniające go do rozwiązania stosunku prawnego.

Wypowiedzenie umowy przez przedsiębiorcę w przypadku usług edukacyjnych realizowanych w kilkuletnich cyklach, jest dla konsumenta – rodzica dziecka co najmniej kłopotliwe. Wypowiedzenie winno być czymś wyjątkowym i stosowanym w ostateczności. Nie oznacza to, iż UKW nie powinno mieć prawa do wypowiedzenia umowy, należałoby jednak w poszanowaniu obu stron umowy stworzyć precyzyjne zapisy w tym przedmiocie.

Rażące naruszenie interesów konsumentów

W przypadku niniejszego postanowienia rażące naruszenie interesów konsumentów polegać może na umożliwieniu UKW dowolnego wypowiedzania umów o naukę poprzez uznanie, iż istnieje ważny powód wypowiedzenia.

W omawianej sytuacji, Uniwersytet wykorzystuje swoją pozycję profesjonalisty i narzucił konsumentom zapis, który pozwala mu na dokonywanie wiążącej interpretacji umowy.

Tym samym ww. postanowienie jest niedozwolone zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385³ pkt 9 k.c.

Mając na względzie ww. okoliczności należało orzec, jak w pkt I sentencji decyzji.

Ad II

Zgodnie z art. 23c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli przedsiębiorca przed wydaniem decyzji, o której mowa w art. 23b ust. 1, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a, lub usunięcia skutków tego naruszenia, Prezes Urzędu może, wydając decyzję, o której mowa w art. 23b ust. 1, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań.

W doktrynie podkreśla się, że decyzja zobowiązująca² stanowi jeden z najbardziej skutecznych mechanizmów będących w dyspozycji Prezesa Urzędu, których celem jest doprowadzenie działań przedsiębiorców do stanu zgodności z prawem ochrony konkurencji i konsumentów. W tym miejscu należy przywołać następujący pogląd: *„Można wręcz twierdzić, iż jest to modelowy – bo koncyliacyjny, niesporny – sposób kształtowania przez regulatora zasad działania rynku sprzyjającego konsumentom. Przyczyną wysokiej*

---

² Dotyczy decyzji, o której mowa w przepisie art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, niemniej jednak przedstawiony pogląd jest adekwatny do decyzji zobowiązującej dotyczącej stosowania niedozwolonych postanowień umownych.

skuteczności procedury zobowiązującej jest przede wszystkim proporcjonalne rozłożenie obciążeń i korzyści po obu stronach tej relacji administracyjno-prawnej. Każda ze stron, tj. organ administracyjny i przedsiębiorca, wnosi swoisty „wkład” w doprowadzenie do stanu zgodności z prawem, poświęcając z reguły pewne wartości, w zamian zyskując natomiast inne. Istotne jest przede wszystkim to, iż ostatecznie zyskuje konsument, którego interes podlega szczególnej ochronie (J. Sroczyński, „Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów: decyzja zobowiązująca (uwagi praktyczne oraz de lege ferenda)”, Internetowy Kwartalnik Antymonopolowy i Regulacyjny 2012, nr 1(1), s. 99, <https://ikar.wz.uw.edu.pl/numery/01/pdf/01.pdf>).

Analiza przepisu art. 23c ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów pozwala jednoznacznie stwierdzić, że Prezes UOKiK może wydać powyższą decyzję w sytuacji łącznego spełnienia przesłanek:

- 1) istnienie podstawy do wydania decyzji w oparciu o przepis art. 23 b ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów,
- 2) zobowiązanie przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zakończenia naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 23a, lub usunięcia skutków tego naruszenia.

Organ ochrony konsumentów w wyniku przeprowadzenia niniejszego postępowania stwierdził stosowanie przez UKW niedozwolonych postanowień umownych, stąd zaistniała konieczność wydania decyzji w oparciu o art. 23 b ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Ponadto w niniejszej sprawie Uniwersytet zadeklarował wolę złożenia zobowiązania w reakcji na wydanie przez Prezesa UOKiK Postanowienie. W pierwszym piśmie w sprawie UKW przedłożył treść proponowanego przez siebie zobowiązania. Ostatecznie przedsiębiorca złożył zobowiązanie o treści wskazanej w pkt II sentencji decyzji.

Wobec faktu złożenia przez UKW stosownego zobowiązania na początkowym etapie toczącego się postępowania w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Prezes UOKiK uznał za zasadne przyjęcie tego zobowiązania w zakresie przez niego przedstawionym. Treść zobowiązania jest jednoznaczna i precyzyjna oraz umożliwia skontrolowanie jego wykonania. Przedmiot zobowiązania pozostaje w bezpośrednim związku z zarzucanymi przez Prezesa UOKiK nieprawidłowościami.

Wskazać należy, iż wdrożenie takich zmian spowoduje zaprzestanie stosowania niedozwolonych postanowień umownych, umożliwi usunięcia skutków naruszenia (w wyniku przedstawienia przez przedsiębiorcę propozycji zawarcia aneksu), a jednocześnie pozwoli na skrócenie przebiegu postępowania administracyjnego. W takim stanie faktycznym i prawnym Prezes UOKiK zdecydował się zaakceptować zobowiązanie przedsiębiorcy.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie II sentencji decyzji.

Ad III

Stosownie do art. 23c ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów elementem obligatoryjnym decyzji zobowiązującej jest nałożenie przez Prezesa UOKiK obowiązku składania w terminie wyznaczonym przez organ ochrony konsumentów informacji o stopniu realizacji zobowiązań, m. in. w formie sprawozdania z wykonania nałożonego zobowiązania. Uniwersytet w terminie 4 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji w zakresie zobowiązania wskazanego w punkcie II.d decyzji, powinien:

- a) przedstawić informacje na temat łącznej liczby konsumentów, do których wymagane było skierowanie aneksów,
  - b) przedłożyć dowody nadania/doręczenia aneksów ww. konsumentom,
  - c) wskazać liczbę konsumentów, którzy je podpisali,
  - d) wskazać liczbę konsumentów, którzy nie zgodzili się na nowe warunki,
  - e) wskazać liczbę konsumentów, od których nie uzyskano odpowiedzi;
- oraz przedstawić w terminie 4 miesięcy od daty uprawomocnienia się decyzji w zakresie punktu II.e decyzji kopię pięciu pierwszych umów o naukę: w szkole podstawowej, gimnazjum oraz liceum, zawartych na rok szkolny 2017/2018.

Wyznaczone na złożenie sprawozdania terminy, są terminami odpowiednimi, wystarczającymi do wykonania nałożonego obowiązku.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie III sentencji decyzji.

Ad IV

Zgodnie z art. 80 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów Prezes UOKiK rozstrzyga o kosztach w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie. W myśl art. 77 ust. 1 ww. ustawy jeżeli w wyniku postępowania organ ochrony konsumentów stwierdził naruszenie przepisów ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. W świetle natomiast art. 263 § 1 kodeksu postępowania administracyjnego, do kosztów postępowania zalicza się m.in. koszty doręczenia stronom pism urzędowych. Z kolei zgodnie z art. 264 § 1 ww. kodeksu, jednocześnie z wydaniem decyzji organ administracji publicznej ustala w drodze postanowienia wysokość kosztów postępowania, osoby zobowiązane do ich poniesienia oraz termin i sposób ich uiszczenia.

Postępowanie w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone zostało wszczęte z urzędu, a w jego wyniku organ ochrony konsumentów w punkcie I sentencji decyzji stwierdził naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Kosztami niniejszego postępowania są wydatki związane z korespondencją prowadzoną przez Prezesa UOKiK ze stroną. W związku z powyższym, postanowiono obciążyć ww. przedsiębiorcę kosztami postępowania w wysokości **28 zł** (słownie: dwadzieścia osiem złotych).

Z uwagi na powyższe orzeczono jak w pkt IV sentencji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w **NBP o/o Warszawa Nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000** w terminie **14 dni** od uprawomocnienia się decyzji.

Jednocześnie poucza się, że na podstawie art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. **od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie** do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów **za pośrednictwem** Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy w terminie **miesiąca** od dnia jej doręczenia.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie IV niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479³² § 1 i 2 kodeksu postępowania cywilnego oraz stosownie do art. 264 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, stronie przysługuje zażalenie za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w terminie tygodniowym od dnia jej doręczenia.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy
Piotr Adamczewski